

A Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala előtti képviselet jogszerűségének vizsgálata

Az SZTNH **2023. május 1-jétől megváltoztatja**, és a hatályos jogszabályi rendelkezésekkel összhangban minden iparjogvédelmi és lajstromvezetési ügyben **egységesíti gyakorlatát a képviselőként eljárni kívánó személyek tevékenysége jogszerűségének vizsgálatával kapcsolatban**.

A gyakorlat módosításának indoka

A találmányok szabadalmi oltalmáról szóló 1995. évi XXXIII. törvény (Szt.), a védjegyek és a földrajzi árujelzők oltalmáról szóló 1997. évi XI. törvény (Vt.) képviseletre vonatkozó szabályai, valamint az alábbiakban részletezett jogszabályi rendelkezések, továbbá a gazdasági tevékenységet folytató társaságokra és természetes személyekre kötelező osztályozási rendszerek előírásainak együttes értelmezéséből az következik, hogy **a Hivatal előtti iparjogvédelmi ügyekben rendszeresen és ellenérték fejében (üzletszerűen) csak hivatásos képviselők járhatnak el képviselőként**.

A Hivatal előtti ügyekben egyre gyakrabban kívánnak olyan jogi személyek – jellemzően gazdasági társaságok, egyes esetekben egyesületek, alapítványok – rendszeresen és ellenérték fejében meghatalmazott képviselőként eljárni, amelyek iparjogvédelmi ügyekben hivatásos képviselet ellátására nem jogosultak. Az ilyen meghatalmazottak eljárását iparjogvédelmi ügyekben a Hivatalnak vissza kell utasítania.

A képviselet jogszerűségének vizsgálatára vonatkozó általános és különös szabályok

A Hivatal hatáskörébe tartozó iparjogvédelmi ügyekben ellátandó képviselet szabályait az Szt. 51. §-a és a Vt. 44. §-a szabályozza. *Az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (Ákr.)* 13. §-ában foglalt, képviseletre vonatkozó általános szabályok iparjogvédelmi ügyekben csak az iparjogvédelmi jogszabályokban foglalt eltérésekkel, valamint az Ákr. 13. § (8) bekezdésének kizárásával alkalmazhatók.

Az Ákr. 13. § (1) bekezdése szerint, ha törvény nem írja elő az ügyfél személyes eljárását, helyette törvényes képviselője, vagy az általa, illetve törvényes képviselője által meghatalmazott személy, továbbá az ügyfél és képviselője együtt is eljárhat. A meghatalmazott képviselő személyére nézve az Ákr. 13. §-a nem állapít meg korlátokat: az Ákr.-hez fűzött kommentár is kiemeli, hogy elviekben természetes és jogi személy is lehet ügyleti képviselő, és a végzettségére, felelősségbiztosításra, kamarai tagságra, cégformára stb. nézve sincsenek általános szabályok. Az Ákr. képviseletre vonatkozó szabályai alapján hatósági eljárásban a természetes személyek mellett bármely jogképes jogi személy is elláthat képviseleti tevékenységet, így képviseleti meghatalmazás jogi személy meghatalmazott részére is kiállítható.

Az Ákr. általánosan megengedő szabálya azonban csak abban az esetben alkalmazható, ha a képviselő eseti jelleggel és ingyenesen, tehát nem üzletszerű keretek között jár el az ügyfél (vagy ügyfelek) képviseletében meghatalmazás alapján. **A rendszeresen és ellenérték fejében (üzletszerűen) végzett képviseleti tevékenység megítélésére az Ákr. rendelkezéseit a jogi képviseletre vonatkozó további törvényi rendelkezésekkel együttesen értelmezve kell alkalmazni.**

Az ügyvédi tevékenységről szóló 2017. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Ügyvédi tv.) 2. § (1) bekezdése alapján a **jogi képviselő ellátása**, büntetőeljárásban a védelem ellátása, a **jogi tanácsadás**, az **okiratszerkesztés**, az okirat ellenjegyzése, a szerkesztett okiratok és mellékleteik elektronikus okirati formába alakítása, valamint ezekkel összefüggésben letét kezelése **ügyvédi tevékenységnek minősül**. Ilyen tevékenységet a törvény 4. § (1) bekezdése értelmében rendszeresen és ellenérték fejében ügyvédi tevékenység folytatására jogosult személy (ideértve az egyéni ügyvédet és az ügyvédi iroda nevében eljáró ügyvédet) **végezhet** az ügyvédi tevékenység gyakorlására irányadó további feltételek megtartása mellett.

E szabály alól csak a **külön törvény felhatalmazása alapján más személyek által végzett jogi tanácsadás, okiratszerkesztés és jogi képviselői tevékenység jelent kivételt** az Ügyvédi tv. 2. § (2) bekezdés b) pontja alapján. A vonatkozó külön törvények alapján a **szabadalmi ügyvivő** (ideértve az egyéni szabadalmi ügyvivőt és a szabadalmi ügyvivői iroda tagját is), a jogi segítségnyújtó vagy az áldozatsegítő szolgálat munkatársai, illetve a jogi segítői névjegyzékben szereplő ügyvédek **láthatnak el jogi képviselői tevékenységet, végezhetnek jogi tanácsadást és okiratszerkesztést** anélkül, hogy az ügyvédi tevékenység gyakorlásához szükséges valamennyi feltételnek meg kellene felelniük.

Az SZTNH előtt zajló, szellemi tulajdonjogokkal kapcsolatos eljárásokban történő képviselő, amennyiben azt üzletszerűen látják el, a Gazdasági tevékenységek egységes ágazati osztályozási rendszere (TEÁOR'08) szerinti 69.10 „Jogi tevékenység” szakágazatba tartozik. A **69.10 „Jogi tevékenység”** körébe tartozó tevékenységek (az egyik fél érdekének egy másik féllel szembeni **jogi képviselője és védelme akár bíróság vagy más igazságügyi szerv előtt, akár egyéb jogi eljárásban**) pedig **kizárólag szakmai – esetünkben ügyvédi vagy szabadalmi ügyvivői – kamarai tag által vagy annak felügyelete alatt** gyakorolhatók. A TEÁOR'08 itt kifejezetten említi az általános jogi konzultációt és tanácsadást, jogi dokumentumok elkészítését szabadalmi és szerzői jogokkal kapcsolatban. A TEÁOR'08-ra épül a Termékek és szolgáltatások osztályozási rendszere (TESZOR'15), amely tovább részletezi a kamarai tagság birtokában végezhető jogi tevékenységet, és 69.10.15 kóddal tartalmazza a szabadalommal, szerzői joggal, szellemi tulajdonnal kapcsolatos jogi szolgáltatást, amelybe – a teljesség igénye nélkül – beletartozik a szabadalmi, szerzői jogi és szellemi tulajdonnal kapcsolatos okirat elkészítése, hitelesítése, tanúsítása és az ehhez kapcsolódó szolgáltatások.

Szintén a TEÁOR-ra épül az Önálló vállalkozók tevékenységi jegyzéke (ÖVTJ), amelyet a **36/2011. (XII. 23.) KIM rendelet** vezetett be. Ez az ún. szakmakód jegyzék hat számjegyből álló „alábontásokat” tartalmaz az adóalany-nyilvántartási szempontok és az egyes tevékenységekre vonatkozó ágazati jogszabályok alapján. Az ÖVTJ-ben kiemelten, önálló kategóriaként jelenik meg **691002** szakmakód alatt az „**iparjogvédelmi ügyek intézése**”, amely alatt következőket kell érteni: a szerzői jog és a szellemi tulajdonnal kapcsolatos okiratok elkészítése, hitelesítése, tanúsítása és ehhez kapcsolódó szolgáltatások (iparjogvédelmi oltalmi formák: formatervezési minta, földrajzi árujelző, használati minta, védjegy, licence, franchise, know-how, márka). A **691005** szakmakód pedig a **szabadalmi ügyvivő** tevékenységét tartalmazza:

- a szabadalmi ügyvivő megfelelő képzettségű személy, akinek a feladata, hogy ügyfelét iparjogvédelmi ügyben jogai érvényesítéséhez és kötelezettségei teljesítéséhez hozzásegítse; ennek során iparjogvédelmi ügyekben megbízás vagy kirendelés alapján jogi képviselőt lát el az illetékes bíróságok és más hatóságok előtt, beadványokat, szerződéseket és egyéb okiratokat szerkeszt, valamint iparjogvédelmi ügyekben kutatásokat végez, szakvéleményt, tanácsot és tájékoztatást ad

- a szabadalommal kapcsolatos okirat készítése, hitelesítése, tanúsítása és ehhez kapcsolódó szolgáltatások.

Amennyiben e tevékenységeket valaki természetes személyként – egyéni vállalkozóhoz hasonló módon – önálló vállalkozóként kívánja ellátni, azt a TEÁOR kapcsán említett feltételek és a 36/2011. (XII. 23.) KIM rendelet alapján kizárólag az adott szakmai kamarában tagsággal rendelkező egyéni ügyvédként vagy egyéni szabadalmi ügyvivőként láthatja el.

A fentiekből következik, hogy az SZTNH előtti ügyekben képviseleti tevékenységet gazdasági társaságok, illetve természetes személyek – amennyiben azt üzletszerűen folytatják – kizárólag szakmai (ügyvédi vagy szabadalmi ügyvivői) kamarai tagság birtokában láthatnak el.

Ebben a körben a hatóságnak különös figyelmet kell fordítania a képviselő és az ügyfél megfelelő tájékoztatására a tekintetben, hogy a képviselő eljárása jogellenesnek minősülhet és a büntetőjogi felelősség lehetőségét is felveti. **A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 286. § (1) bekezdése alapján ugyanis zugírászat vétségét követi el az, aki jogosulatlanul és üzletszerűen (rendszeres haszonszerzésre törekedve) ügyvédi, szabadalmi ügyvivői vagy közjegyzői tevékenységet végez.** Az irányadó büntetőjogi jogértelmezés szerint már egy eset is megvalósíthatja a rendszeres haszonszerzésre törekvést, az ügy konkrét körülményeitől függően.

A fentiekre figyelemmel az SZTNH előtti képviselet jogszerűségét a benyújtott meghatalmazás alapján az alábbiak szerint kell vizsgálni.

1. Jogi személy meghatalmazottak

1.1. Gazdasági társaság meghatalmazott

A *Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény* (Ptk.) 3:88. § (1) bekezdése szerint a gazdasági társaságok üzletszerű közös gazdasági tevékenység folytatására, a tagok vagyoni hozzájárulásával létrehozott, jogi személyiséggel rendelkező vállalkozások, amelyekben a tagok a nyereségből közösen részesednek, és a veszteséget közösen viselik. A gazdasági társaságok Ptk.-beli definíciójából következik, hogy **ha az iparjogvédelmi ügyben meghatalmazott képviselőként eljárni kívánó jogi személy gazdasági társaság, az üzletszerű tevékenység vélelmezhető.**

A gazdasági társaságok esetében a Ptk. szabályai szerint formakényszer érvényesül, ami azt jelenti, hogy gazdasági társaságot csak a Ptk.-ban meghatározott formában lehet létrehozni. Ennek megfelelően a Ptk. 3:89. §-a kimondja, hogy gazdasági társaság **közkereseti társaság, betéti társaság, korlátolt felelősségű társaság vagy részvénytársaság** formájában alapítható. A gazdasági társaság nevében a gazdasági társaság formájára vonatkozó elnevezést vagy annak e törvényben meghatározott rövidítését kell feltüntetni.

A gazdasági tevékenységet folytató társaságokra és természetes személyekre kötelezően alkalmazandó osztályozási rendszerek tartalma alapján megállapítható, hogy az SZTNH előtt zajló, **szellemi tulajdon-jogokkal kapcsolatos eljárásokban történő képviselet**, amennyiben azt üzletszerűen látják el, egyértelműen a Gazdasági tevékenységek egységes ágazati osztályozási rendszere (TEÁOR'08) szerinti **69.10 „Jogi tevékenység” szakágazatba tartozik.** A **69.10 „Jogi tevékenység” körébe tartozó tevékenységek** (az egyik fél érdekének egy másik féllel szembeni jogi képvisellete és védelme akár bíróság vagy más igazságügyi szerv előtt, akár egyéb jogi eljárásban) pedig **kizárólag**

szakmai – esetünkben ügyvédi vagy szabadalmi ügyvivői – kamarai tag által, vagy annak felügyelete alatt gyakorolhatók.

Gazdasági társaságok az említett tevékenységeket kizárólag akkor végezhetik, amennyiben a szakmai kamarai tagság, mint feltétel megvalósul.

Az Ügyvédi tv. 2. § (1) bekezdése, 2. § (2) bekezdés b) pontja, valamint *a szabadalmi ügyvivőkről szóló 1995. évi XXXII. törvény* (a továbbiakban: Szüt.) 6. § (1) bekezdésének c) pontja együttes értelmezéséből az következik, hogy **gazdasági társaság csak abban az esetben láthat el üzletszerűen jogi képviseletet az SZTNH előtt, ha szabadalmi ügyvivői társaságként működik. Ha a gazdasági társaság nem igazol szabadalmi ügyvivői kamarai tagságot, az SZTNH – az Ákr. 13. § (4) bekezdés a) pontja értelmében – visszautasítja a képviselő eljárását, tekintettel arra, hogy az nyilvánvalóan nem alkalmas az ügyben képviselet ellátására. A kamarai tagság megléte a megfelelő kamarai nyilvántartásból és általában az ügy irataiból is minden esetben megállapítható.**

Előfordulhatnak azonban olyan esetek is, amikor a meghatalmazó jogi személy többségi befolyással rendelkezik a képviselőként eljárni kívánó gazdasági társaságban, vagy az érintett iparjogvédelmi oltalom hasznosításáról szóló szerződés a meghatalmazottat képviseleti feladatok ellátására kifejezetten feljogosítja. Ezekben az esetekben a meghatalmazottnak okirattal kell igazolnia képviseleti tevékenységének jogszerűségét. Ilyen esetben, ha a meghatalmazó igazolja eljárása jogszerűségét, a Hivatal a képviseletet tudomásul veszi.

Összefoglalva a fentieket, ha a Hivatal azt észleli, hogy a meghatalmazásban szereplő meghatalmazott olyan gazdasági társaság, amely nem szerepel a Magyar Szabadalmi Ügyvivői Kamara nyilvántartásában bejegyzett szabadalmi ügyvivői társaságként, a Hivatal felhívja, hogy igazolja kamarai tagságát, vagy okirattal igazolja képviseleti eljárása jogszerűségét. Amennyiben ez nem történik meg, a Hivatal a képviselő eljárását az Ákr. 13. § (4) bekezdés a) pontja értelmében visszautasítja.

1.2. A meghatalmazott jogi képviselőként eljárni kívánó jogi személy nem gazdasági társaság (pl.: egyesület, alapítvány, szövetkezet, egyesülés)

Ha a meghatalmazott képviselőként eljárni kívánó jogi személy **nem gazdasági társaság**, a Hivatal felhívására **nyilatkoznia kell** arról, hogy a **képviseleti tevékenységet ingyenesen és eseti jelleggel, vagy üzletszerűen** (rendszeresen és ellenérték fejében) **folytatja-e**. A felhívásban a Hivatal figyelmeztetést helyez el arra vonatkozóan, hogy a jogszerűtlenül ellátott, üzletszerű képviseleti tevékenység a zugírászat Btk.-beli tényállását valósíthatja meg.

Ha a jogi személy **úgy nyilatkozik, hogy ingyenesen és kizárólag eseti jelleggel látja el** a képviseleti tevékenységet, a Hivatal az ügy irataihoz csatolja a nyilatkozatot és a nyilatkozatban foglaltak valóságtartalmának további vizsgálata nélkül **tudomásul veszi a képviseleti meghatalmazást.**

Ha a jogi személy **a felhívásra nem válaszol, vagy nyilatkozata alapján nem ingyenesen és eseti jelleggel látja el a képviseleti tevékenységet, a Hivatal az Ákr. 13. § (4) bekezdés b) pontja értelmében**

visszautasítja az eljárását, tekintettel arra, hogy a képviseleti jogosultság igazolására az erre irányuló felhívás ellenére sem került sor.

2. Természetes személy meghatalmazottak

A **természetes személy** meghatalmazottaknak ugyanígy meg kell felelniük a fentieknek. **Üzletszerűen kizárólag kamarai tagság birtokában** (tehát egyéni ügyvédként vagy szabadalmi ügyvivőként, vagy ügyvédi iroda vagy szabadalmi ügyvivői iroda tagjaként) **láthatnak el képviseletet iparjogvédelmi ügyekben**. A Hivatal felhívására a kamarai tagsággal nem rendelkező meghatalmazottaknak nyilatkozniuk kell arról, hogy ingyenesen és kizárólag eseti jelleggel látják-e el a képviseletet.

A szabály nem vonatkozik azokra a személyekre, akik egy cég jogtanácsosaként vagy a cég képviseletére jogosult vezető tisztségviselőként – tehát nem meghatalmazás alapján – járnak el a cég nevében egy adott ügyben. Ennek kapcsán fontos leszögezni azonban, hogy pl. egy szabadalmi ügyvivői társaság (kft.) jogtanácsosa kizárólag a kft.-t képviselheti, ügyfeleket iparjogvédelmi ügyekben nem, mert ilyen legitimációval nem rendelkezik. (Bővebben ld. a Szabadalmi ügyek, valamint a védjegyügyek módszertani útmutatójának képviseletre vonatkozó fejezeteit.)

3. A meghatalmazott olyan jogi képviselő, akinek a székhelye EGT tagállam területén található

Ügyvédi tevékenységet rendszeresen és ellenérték fejében az Ügyvédi tv. 4. § (1) bekezdésében felsorolt személyek végezhetnek ügyvédi kamarai tagság birtokában. Külföldi személyek közül ebbe a körbe tartozik az **európai közösségi jogász** és az **alkalmazott európai közösségi jogász**; valamint – az Ügyvédi tv. 2. § (2) bek. b) pont és a Szüt. 1. § (1) bek., 6. § (1) bek. és 27/A. §-a alapján – az **európai közösségi hivatásos iparjogvédelmi képviselő**.

Az európai közösségi jogász és az alkalmazott európai közösségi jogász állandó jelleggel a Magyar Ügyvédi Kamarába történő felvételt követően, eseti jelleggel pedig a Magyar Ügyvédi Kamarához intézett bejelentés megtételét követően folytathat Magyarországon ügyvédi tevékenységet.

Az európai közösségi hivatásos iparjogvédelmi képviselő a Magyar Szabadalmi Ügyvivői Kamara általi nyilvántartásba vételt követően folytathat Magyarországon szabadalmi ügyvivői tevékenységet.

A kamarai tagság megléte, vagy az eseti tevékenység bejelentésének megtörténte a megfelelő kamarai nyilvántartásból és általában az ügy irataiból is minden esetben megállapítható. **A fenti nyilvántartásokban nem szereplő, EGT tagállambeli székhellyel rendelkező külföldi jogi képviselők eljárását a Hivatal az Ákr. 13. § (4) bekezdésének a) pontja alapján visszautasítja.**

Amennyiben a kamarai nyilvántartásba vételre ill. a bejelentésre azután kerül sor, hogy a Hivatal a képviselő eljárását visszautasította, a képviselet tudomásulvételét a képviselő ismételtén kérheti.

4. Almeghatalmazások kérdése

Az Ügyvédi tv. 2. § (1) bekezdése alapján a gazdasági társaság által nem vállalható tevékenységek folytatásának tilalma alól nem jelent felmentést, ha a gazdasági társaság az elvállalt jogi tevékenységet

az általa megbízott ügyvéd részére kiszervezi, ha a megbízó és az ügyvéd nem áll közvetlen kapcsolatban.

A hivatásos képviselőkre (ügyvéd, szabadalmi ügyvivő) irányadó **helyettesítés esetét kivéve** – amikor a helyettes a helyettesített jogi képviselő akadályoztatása miatt az eredeti meghatalmazott helyébe lép – **minden esetben az ügyfélnek kell meghatalmazást adnia további képviselők – így a jogi képviselők** (ügyvédek, ügyvivők, illetve irodák, társaságok) **részére** is – ahhoz, hogy ők egy eljárásban egyetlen ügyfél képviseletében egyidejűleg, teljes értékű (azaz minden eljárási cselekményre kiterjedő) vagy akár csak egyes eljárási cselekményekre kiterjedő képviseleti joggal rendelkezzenek.

Nem elfogadható tehát a képviselet ellátására – kamarai tagság hiányában – nem jogosult jogi személy részére adott meghatalmazás „továbbadása” ügyvédi iroda részére a Hivatal előtti képviseleti feladatok – vagy azok egy részének – ellátására. Ezért a Hivatalnak fel kell hívnia az „új” meghatalmazottakat, hogy igazolják képviseleti jogosultságukat, tekintettel arra, hogy **meghatalmazást képviselőnek kizárólag az ügyfél (vagy törvényes képviselője) adhat. A megfelelő képviseleti jogosultság igazolásának hiányában ebben az esetben is a képviselő eljárása visszautasításának van helye az Ákr. 13. § (4) bekezdés a) pontja alapján.**

5. Átmeneti szabályok

A módosított egységes gyakorlatot a 2023. május 1. napját követően benyújtott meghatalmazásokra kell alkalmazni. Folyamatban lévő ügyekben a gyakorlatot akkor kell alkalmazni, ha a fenti időpontot követően új meghatalmazást nyújtanak be.